

Posouzení bakalářské práce Terezy Cajthamlové „Psaní a čtení v předškolním věku: porovnávání stejných slov“

Téma práce vychází z vývojových teorií vývoje psaní a čtení u dětí a naráží na jednu specifickou oblast rozvoje od celostního vnímání grafického záznamu k jeho strukturaci. Sleduje pročleňování grafiky písma dětmi a jejich koncepty a strategie, a to i u dětí, které zatím neznají písmena a nevědí dokonce, že se zapisuje řeč.

K řešení využívá autorka různé teoretické zdroje, věnuje se více inspiraci Emilie Ferreirové, ale i dalším autorům českým i zahraničním.

Výzkumná část je založena na úkolech předkládaných dětem předškolním věku. Úkoly jsou koncipované tak, aby dovolovaly sledovat koncepční práci dětí při jejich „čtení“, tedy práci s předloženou grafikou. Protože jde o sledování pročlenění grafiky a její typ, vybrala autorka nejprve úkol na odlišení obrázku od textu, který ukazuje základní povahu strukturování sledovaných objektů. Další úkol sledoval rozpoznání stejných slov na kartičkách, kde bylo variováno nejen vlastní zápis slova (délka, shluky písmen), ale i jeho barva a velikost znaků, aby se ukázalo, jaké vlastnosti grafiky považuje dítě za rozlišující. Poslední úkol směřoval na hledání slova ve větě (slovo bylo uprostřed a na konci), kde se detailněji mohly sledovat strategie dětí. Autorka s dětmi pracovala, dotazovala s na jejich postup, uvažování a vše zaznamenala do protokolu a nahrávala na diktafon.

Sestava se mi zdá velmi zdařilo a vhodná k výzkumu a jeho cílům.

Výsledky za každý úkol byly potom kategorizovány a utříděny. Kategorie směřují především ke strategiím, které děti používaly v jednotlivých úkolech. Postupy dětí jsou popsány přehledně a detailně, včetně souhrnů strategií použitých v jednotlivých úkolech. Zde leží centrum výzkumné práce.

Je zajímavé, jaké strategie jednotlivé děti používaly napříč úkoly, jak je kombinují a ne/propojují a také jak by mohlo být nahlíženo a vývojové pořadí strategií. (viz tabulka použitých strategií jednotlivými dětmi)

Celkové zhodnocení strategií používaných dětmi se mi velmi líbí a myslím, že obohacují naše znalosti o konkrétních postupech dětí i o tom, jak s písmem zacházejí, přemýšlejí o něm.

Sama bych nehodnotila postupy dětí jako chybné nebo nevhodné. Jde o postupy, kterých je dítě na určitém vývojovém stupni schopné. I tyto „chybné“ postupy mohou být vývojově produktivní.

A podstatné je, zda je hodnotí jako problematické a jak vidí své možnosti.

Práce Terezy Cajthamlové splňuje nároky kladené na bakalářskou práci a doporučuji jí k obhajobě.

Ida Viktorová

Praha 25.5.2017